

No: 1155 – Mahreç İşareti

DEVELİ GACERİ

Tescil Ettiren
**DEVELİ BELEDİYESİ /
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ**

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 26.01.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 22.06.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1155
Tescil Tarihi	: 22.06.2022
Başvuru No	: C2021/030
Başvuru Tarihi	: 26.01.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Develi Gaceri
Ürün / Ürün Grubu	: Buğday / Diğer
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: 1. Develi Belediyesi 2. Kayseri Üniversitesi
Tescil Ettirenin Adresi	: 1. Cumhuriyet Cad. No:28 Develi KAYSERİ 2. Yenidoğan Mah. Turhan Baytop Sok. No:1 38280 Talas KAYSERİ
Coğrafi Sınır	: Kayseri ili Develi ilçesi
Kullanım Biçimi	: Develi Gaceri ibareli aşağıda verilen logo ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Develi Gaceri ibareli logo ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Develi Gaceri, Kayseri'nin Develi ilçesinde yetiştirilen ve gernik olarak adlandırılan *Triticum turgidum* L. var. *dicoccum* çeşiti buğdaydan elde edilen kavuzlu buğdaydır. Gacer, 2n=28 tetraploid kromozom içeren AABB gen grubuna dâhil bir buğdaydır.

Develi Gaceri, doğal tozlaşmanın dışında genetik olarak hiçbir müdahale edilmemiş emmer buğday sınıfındandır. Develi Gaceri buğdayının başağı, her birinde tek dane bulunduran ve tek başakçıkların karşılıklı iki sırasından oluşan kavuz adı verilen kılıfla kaplı olmasından dolayı hastalıklara ve mantarlara karşı dirençlidir. Başak taneleri beyaz, tüylü ve mumsu yapıya sahip olup büyüme habitusu dik gelişen yapıdadır.

Develi Gaceri, kavuz kısmından hasat sırasında ya da sonradan ayrılır ve doğrudan çorbalarda, yemeklerde ve pilavlarda kullanılabilme özelliğine sahiptir.

Develi Gaceri eski bir *Triticum turgidum* L. var. *dicoccum* buğday çeşidinden üretildiği ve genetiği değiştirilmediği için, yüksek tane kalitesine sahip protein ve mineral içeriği zengin bir buğdaydır.

Develi Gacerinin fiziksel, kimyasal, morfolojik, agronomik ve tane kalite özellikleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 1. Develi Gacerinin Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri

<u>Özellik</u>	<u>Değer</u>
Enerji	344 - 345 kcal / 100g
Nem	10,27 - 10,28 g / 100g
Kül	1,74 - 1,78 g / 100g
Protein	13,82 - 13,99 g / 100g
Karbonhidrat	62, 01 - 62,15 g / 100g
Diyet lif	9,59 - 9,62 g / 100g
Yağ	2,28 - 2,53 g / 100g
Mg (magnezyum)	633,9 - 665,1 mg / kg
Gluten	77,68 - 81,31 ppm

Folat	35,40 - 39,10 g / 100g
B1 vitamini (tiamin)	0,34 - 0,35 mg / 100g
B2 vitamini (riboflavin)	0,10 - 1,10 mg / 100g
B6 vitamini	0,30 - 0,34 mg / 100g
Niasin	2,10 - 2,14 mg / 100g
Zn (çinko)	27,41 - 28,14 mg / kg
Fe (demir)	28,04 - 29,55 mg / kg
Ca (kalsiyum)	141,1 - 146,1 mg / kg

Tablo 2. Develi Gacerinin Morfolojik ve Agronomik Özellikleri

Özellik	Değer
Bitkinin gelişme tabiatı	Yazlık
Bitki büyüme şekli	Dik
Başaklanma zamanı (başakların % 50'sinde ilk başakçığın görüldüğü zaman)	3 - 10 Haziran
Bitki boyu (sap, başak, kılçıklar ve çıkıntılar dâhil)	61,1 - 70,9 cm
Sapın ortadan enine kesitinin kalınlık durumu	Zayıf
Yatmaya duyarlılık (iklim, toprak ve yetiştirme koşullarına bağlı olarak değişebilir)	Dayanıklı
Sapta en üst boğum tüylülüğü	Tüylü
Bayrak yaprakta kının mumsuluğu	Var
Kılçıkta antosiyanin oluşumu	Yok
Başak tüylülüğü	Var
Başakta mumsuluk	Var
Kılçıkların dağılımı	Uca doğru toplanan
Kılçık rengi	Beyaz
Alt dış kavuz tüylülüğü	Yok
Başak uzunluğu (kılçıklar ve çıkıntılar hariç)	2,5 - 5 cm
Başaktaki başakçık sayısı	15 - 30
Başak rengi (olgunlukta)	Beyaz
Başağın profilden şekli	Paralel kenarlı
Başağın yoğunluğu	Gevşek

Tablo 3. Develi Gacerinin Tane Özellikleri

Özellik	Değer
Tane şekli	Uzamış yumurta şekli
Tane rengi	Kehribar
Kavuz oranı (%)	25 - 35
Tane çapı	1,5 - 3 mm
Bin tane ağırlığı	26,45 - 33,16 g
Tane protein oranı (%)	13,85 - 15,35
Tane sertlik değeri (%)	55,4 - 61,3

Kırma renk değeri L (L değeri, tane örneklerinin parlaklığı ile ilgili olup; 100 olduğunda beyaz, 0 olduğunda siyah anlamına gelir.)	88 - 92
Kırma renk değeri a (a değeri "kırmızı-yeşil" rengin göstergesi olup; +a: "kırmızılık değeri" olarak ifade edilir.)	0,9 - 1,1
Kırma renk değeri b (+b: "sarılık değeri" olarak ifade edilmekte olup; b sarılık değerinin yüksek olması, beta karoten miktarının yüksek olduğunun göstergesidir.)	6,9 - 7,3

Şekil 1. Kavuzlu ve kavuzu ayrılmış Develi Gaceri

Develi Gaceri kışa dayanıklı olmadığı için yazlık olarak şubat - mart aylarında ekilir. Hasat zamanı temmuz – ağustos aylarıdır.

Üretim Metodu:

Develi Gacerinin ekim işlemi, serpme ekim şeklinde geleneksel olarak ya da makineli ekim şeklinde doğrudan kavuzlu taneler kullanılarak yapılabilir. Ekimde kullanılan tohum miktarı 20-30 kg (kavuzlu halde) arasında olup organik üretim yapılacaksa gübre kaynağı olarak çiftlik gübresi ya da yeşil gübre denilen macar figi (1,5 - 2 ton / dekar) kullanılır.

Tarla Hazırlığı ve Ekim:

Ekim öncesi tarlada bitki artıkları yok edilir. Bu işlem kültürel tedbirler ve ilaçlı mücadeleyle yapılır.

Kültürel tedbirler; temiz ve sertifikalı tohum kullanmak, tekniğine uygun ekim nöbeti yapmak ve tarla çevresinin temizliğine özen göstermek gibi durumları içerir. İlaçlı mücadele ise hububatın kardeşlenmesinden sonra sapa kalkmadan önceki döneminde yabancı ot ilaçlarının kullanılması ile yapılır.

Toprak hazırlığı, kıştan önce ikileme ya da üçleme usulüne göre pullukla yapılır. Develi Gaceri kışa dayanıklı olmadığı için yazlık olarak şubat - mart aylarında ekilir.

Ekim işlemi; sıra arası 15 - 20 cm, ekim derinliği 4 - 6 cm olacak şekilde yapılır. En uygunu kombine mibzerle ekimdir. Mibzerle ekimde dekar başına 16 - 18 kg tohum yeterlidir. Serpme ekim yapılırsa bu miktara 2 - 3 kg daha eklenmelidir.

Develi Gaceri tohumunun düzenli bir çıkışının ve kuvvetli bir kök sisteminin olması için tohum yatağının iyi hazırlanması gerekir. Toprağın iyi işlenmesi; toprağın havalanmasını ve toprak canlılarının yeterli faaliyet göstermelerini sağladığından, her hasattan sonra tarla, gölge tavında iken 15 - 20 cm derinlikte meyile dik yönde pullukla sürülür. Bu sürümden sonra tarla kesekli ise diskaro ve tırmık geçirilerek kesekler kırılır.

Gübreleme:

Develi Gaceri daha çok yoğun olarak kullanılmayan eğimi yüksek alanlarda yetiştirildiği için gübre gereksinimi düşüktür. Gerekli hallerde dekara 1,5 - 2 ton çiftlik gübresi vermek sureti ile sulama yapılmaksızın yetiştirilebilir. Ekim döneminden 1-2 ay önce tekniğine uygun olarak alınacak toprak örnekleri tahlil ettirilip bunun sonucuna göre kullanılacak gübre miktarı belirlenir. Fosforlu gübreyi ekimde tohumla birlikte kombine mibzerle vermek en idealidir. Azotlu gübrenin yarısı, tarla yüzeyine gübre dağıtıcısı veya el ile serpildikten sonra, mibzerle ekim yapılarak fosforlu gübrenin tohum derinliğinde banda verilmesi sağlanmalıdır.

Sulama:

Develi Gaceri özelliği gereği çok yoğun olarak kullanılmayan eğimi yüksek alanlarda üretimi söz konusu olduğundan yetiştirme süresi boyunca, yeterli ve düzenli yağış olması durumunda sulamaya ihtiyaç duymaz. Öngörülemez iklim değişiklikleri gibi major şartlarda ise günün koşullarına göre yetiştirilme zamanı tarlaya yağmurlama sulama metoduyla su takviyesi yapılabilir.

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele:

Diğer buğday gruplarında olduğu gibi hastalık ve zararlılarla mücadele ilaçlama ile yapılır. Develi Gaceri buğdayı yüksek kardeşlenme karakterine sahip olduğu için yabancı otlardan önce gelişerek ot gelişimini baskı altına alır.

Hasat ve depolama:

Develi Gacerinin hasadı biçerdöverle yapılır. Kavuzlu yapıya sahip olduğundan, biçerdöverle yapılan hasatta tamamen çıplak yapıda tane elde edilemez. Bu nedenle biçim yapıldıktan sonra taş değirmende kavuzundan ayrılır ve savurma işleminden geçirilir. Develi Gacerinin hasadı, yazlık olarak ekildiği için normal kışlık ekilen diğer buğdaylara göre 20 - 25 gün daha sonra yapılır. 25 Temmuz - 10 Ağustos aralığında hasat olgunluğuna gelir.

Develi Gacerinin depolanacağı ve ambar olarak kullanılacak alan içi sıcaklık 15 °C 'yi geçmemeli ve Develi Gaceri tane nem oranı % 10 - 12 aralığında korunmalıdır.

Develi Gaceri hasat edildikten sonra, elde edilen ürünün sofralık olarak değerlendirilecek kısmı kavuz ayırma işleminden önce yığın halinde ambarda depolanır. Tohumluk olarak kullanılacak bölümü (doğrudan kavuzları ile) ise çuvallar halinde depolanabilir. Sofralık ürünler ve un amacıyla kullanılacak ürün kavuz ayırma işleminden geçirildikten sonra büyük miktarlarda (5, 10, 15, 20, 25, 50 kg ve üzeri) bez çuvallarda, daha küçük miktarlar da (250, 500 ve 1000 g) ise kese kâğıdı ya da naylon ambalajlarda saklanır.

Ürün Verimi:

Develi Gacerinin dekar başına verimi ortalama 105 kg olup verim yetiştirildiği iklim ve toprak şartlarına bağlı olarak 75-130 kg arasında değişim gösterebilir.

Denetleme:

Denetimler; Develi Belediyesi ve Kayseri Üniversitesinin koordinasyonunda; Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Develi İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Develi Ziraat Odası, Kayseri Üniversitesi Safiye Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksekokulu ile Develi Belediyesinden konuda uzman birer kişinin katılımıyla 5 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yapılır. Denetimler düzenli olarak ekim (şubat-mart) ve hasat (temmuz-ağustos) dönemlerini kapsayacak şekilde yılda iki defa, ayrıca gerek görülmesi veya şikâyet halinde ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetime esas kriterler aşağıdaki gibidir.

- Üretimde kullanılan buğday çeşitinin uygunluğu.
- Ekim yapılan tarla şartlarının, depolama ve ambalajlama koşullarının uygunluğu başta olmak üzere üretim metoduna uygunluk.
- Hasat edilen ürünün morfolojik, agronomik ve tane özelliklerinin uygunluğu.
- Develi Gaceri ibaresinin, logosunun ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.